

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 26 april 2022
(OR. fr)

8452/22

ELARG 33
COWEB 41

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad

d.d.: 26 april 2022

aan: de delegaties

Betreft: Speciaal verslag nr. 1/2022 van de Rekenkamer: "EU-steun voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan: ondanks inspanningen nog steeds fundamentele problemen"

- conclusies van de Raad

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over Speciaal verslag nr. 1/2022 van de Rekenkamer getiteld "EU-steun voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan: ondanks inspanningen nog steeds fundamentele problemen", aangenomen door de Raad (Algemene Zaken) op 22 maart 2022.

Conclusies van de Raad over Speciaal verslag nr. 1/2022 van de Rekenkamer:

"EU-steun voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan: ondanks inspanningen nog steeds fundamentele problemen"

1. De Raad dankt de Europese Rekenkamer voor haar Speciaal verslag nr. 1/2022 over EU-steun voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan en neemt nota van de daarin vervatte conclusies en aanbevelingen.
2. De Raad herinnert aan zijn conclusies over uitbreiding en het stabilisatie- en associatieproces, met name die van 14 december 2021. De rechtsstaat is een van de fundamentele waarden waarop de EU is gegrondvest, maakt een cruciaal onderdeel uit van de democratische transformatie die de kern vormt van zowel het uitbreidings- als het stabilisatie- en associatieproces, en is het belangrijkste ijkpunt waartegen vorderingen in de richting van EU-lidmaatschap worden afgezet.
3. De Raad stelt vast dat de controle tot doel had te beoordelen of de steun van de EU voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan doeltreffend is geweest, met name of de steun goed was opgezet en of hij de verwachte resultaten heeft opgeleverd. Daartoe hebben de controleurs de elementen van de EU-steun en de twee onderling afhankelijke assen ervan onderzocht: i) de financiële steun, onder meer op grond van het instrument voor pretoetredingssteun ("IPA"), en ii) de politieke en beleidsdialoog, met bijzondere aandacht voor de prioriteiten van de EU voor de rechtsstaat in de Westelijke Balkan.
4. De Raad benadrukt de relevantie van de vaststellingen en aanbevelingen van deze controle om fundamentele hervormingen van de rechtsstaat in de Westelijke Balkan verder te bevorderen, maar merkt op dat het onderzoek van de controleurs gericht was op de periode 2014-2020, met name met betrekking tot de financiële steun van de EU in het kader van IPA II.

5. De Raad neemt terdege nota van de algemene conclusie van de Rekenkamer dat, hoewel het optreden van de EU heeft bijgedragen aan hervormingen, het in het algemeen slechts een beperkt effect heeft gehad op de bevordering van fundamentele hervormingen van de rechtsstaat in de regio, en dat een van de belangrijkste redenen daarvoor het gebrek aan binnenlandse politieke wil is om de nodige hervormingen door te voeren. De Raad stelt met tevredenheid vast dat de Rekenkamer de bijdrage van de EU aan hervormingen op bepaalde gebieden onderkent, zoals de verbetering van de efficiëntie van de rechterlijke macht, de ontwikkeling van relevante wetgeving en het bevorderen van een proactieve benadering van corruptiebestrijding. Hij neemt echter met bezorgdheid nota van de conclusie van de Rekenkamer dat de EU-steun ontoereikend was om blijvende problemen aan te pakken op gebieden als de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, de machtsconcentratie, politieke inmenging en corruptiebestrijding.
6. De Raad neemt voorts nota van de conclusie van de Rekenkamer dat de gebrekkige financiële en institutionele capaciteit en een gebrek aan betrokkenheid bij het hervormingsproces belemmeringen vormen voor de impact en duurzaamheid van projecten. De Rekenkamer stelt vast dat de Commissie en haar uitvoerende partners deze risico's weliswaar hebben aangestipt, maar is van oordeel dat zij onvoldoende maatregelen hebben getroffen om ze te beperken. Voorts stelt de Rekenkamer vast dat de voorwaarden voor projectfinanciering en -uitvoering niet op consistente wijze werden toegepast, dat slechts zelden gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om de steun onder bepaalde voorwaarden op te schorten, en dat de regels voor de toepassing van politieke conditionaliteit niet duidelijk waren. Volgens de Rekenkamer werden de resultaten van de EU-steun voor acties van het maatschappelijk middenveld op het gebied van de rechtsstaat ook als ontoereikend beschouwd om tegemoet te komen aan de behoeften van de sector, en werden deze resultaten niet grondig gemonitord.
7. De Raad neemt nota van de antwoorden van de Commissie die aan Speciaal verslag nr. 1/2022 zijn gehecht, en stelt vast dat de Commissie de meeste van de aanbevelingen van de Rekenkamer heeft aanvaard en sommige daarvan reeds heeft behandeld, onder meer door de steun voor de vrijheid en pluriformiteit van de media en de inspanningen voor een beter projectontwerp en een betere rapportage over de resultaten op te voeren.

8. De Raad merkt op dat bij de controle de belangrijke ontwikkelingen die voortvloeien uit de toepassing van de herziene uitbreidingsmethode, noch de nieuwe mogelijkheden van IPA III, zijn beoordeeld. De Raad neemt nota van de aanbevelingen van de Rekenkamer over de uitvoering van IPA III, en benadrukt dat het belangrijk is eventuele toekomstige bevindingen en aanbevelingen te presenteren wanneer er rekening mee kan worden gehouden bij de onderhandelingen over een verordening na IPA III.

De Raad herinnert eraan dat de herziene uitbreidingsmethode, met nog meer aandacht voor fundamentele hervormingen, tot doel heeft het toetredingsproces nieuw leven in te blazen door het voorspelbaarder, geloofwaardiger en dynamischer te maken, met meer politieke sturing, gebaseerd op objectieve criteria en een strikte positieve en negatieve conditionaliteit, evenals op omkeerbaarheid. In dit verband bevestigt de Raad dat hij deze politieke sturing door de lidstaten tijdens het EU-toetredingsproces wil versterken, met name door regelmatig politieke dialogen met de partners te houden.

De Raad herinnert er tevens aan dat de steun in het kader van de IPA III-verordening zowel gebaseerd is op een prestatiebenadering als op het beginsel van eerlijke verdeling, en gedifferentieerd wordt in omvang en intensiteit naargelang de prestaties en de behoeften van de begunstigden, met bijzondere aandacht voor de fundamentele kwesties. In het geval van een uitgesproken achteruitgang of aanhoudend uitblijven van vorderingen wordt de steun dienovereenkomstig bijgesteld, onder meer door de middelen proportioneel te verminderen en een andere bestemming te geven, op zodanige wijze dat de steun voor het verbeteren van de grondrechten, de democratie en de rechtsstaat, waaronder steun aan het maatschappelijk middenveld en, in voorkomend geval, samenwerking met lokale overheden, niet in het gedrang komt. Indien opnieuw vorderingen worden gemaakt, wordt de steun ook dienovereenkomstig bijgesteld, teneinde die inspanningen verder te ondersteunen. De capaciteit van maatschappelijke organisaties, in voorkomend geval ook als directe begunstigden van steun, moet worden vergroot.

9. De Raad verzoekt de Commissie en, in voorkomend geval, de EDEO uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen van de Rekenkamer: 1) hervormingen van de rechtsstaat in het uitbreidingsproces verder bevorderen, onder meer door strategische streefcijfers per begunstigde vast te stellen; 2) zorgen voor meer ondersteuning en verdere versterking van de capaciteit van maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor hervormingen van de rechtsstaat en voor mediavrijheid; 3) ten volle gebruikmaken van de mogelijkheid om de financiële steun bij te stellen, overeenkomstig de IPA III-verordening; en 4) een resultaatgerichte verslaglegging over en monitoring van projecten bevorderen.
10. De Raad verzoekt de Commissie om hem voor eind dit jaar verslag uit te brengen over de gemaakte vorderingen met de zorgpunten die in het speciaal verslag van de Rekenkamer aan de orde worden gesteld, en ervoor te zorgen dat deze systematisch worden aangepakt.
11. De Raad bevestigt zich voor uitbreiding te zullen inzetten; uitbreiding blijft kernbeleid van de Europese Unie, in overeenstemming met de hernieuwde consensus over uitbreiding, die door de Europese Raad van 14 en 15 december 2006 en in de daaropvolgende Raadsconclusies is bekrachtigd. De Raad benadrukt dat de EU bereid blijft steun te verlenen en moedigt de partners van de Westelijke Balkan aan hun inspanningen op te voeren en duidelijk blijkt te geven van hun inzet om hervormingen van de rechtsstaat uit te voeren in het belang van hun bevolking.
